

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hétnél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:
VII., Nefelejts-
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A Nő és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-75.

TARTALOM: Női szörnyetegek. — Máday Andor dr.: A feminizmus mint osztályharc. — Dr. M a i k k i Friberg: A finn alkotmányharc és a nők választójoga. — Glosszák. — Percelné-Kozma Flóra: A nőmozgalom és a családi élet. — B e s n y ő B é l a dr.: Az asszony neve. — Szemle. — Irodalom. — A Feministák egyesületének hivatalos közleményei. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. — E l l a Mária: Elvek. — Szerkesztő üzenetei. — A kiadó közlései.

NŐI SZÖRNYETEGEK.

Éles ostorcsapásokként süvítettek a parlamenten, sajtón és országon át a nemzet kultúrájának: közoktatásának parlamenti tárgyalásakor a női műveltség ellen szóló beszédek. Kmety, Bánffy és társaik: Tóth Bélák meghúzták a vészféket a magyar asszonyok azon törekvése ellen, hogy a tudatlanság rabbillenseit levetve, a műveltség világosságából nyerjenek fényt tökéletesebb egyéni és családi életük megvilágítására.

Numerus clausus megállapítását kéri Kmety; az egyetem női hallgatóival szemben. Bánffy tovább megy és azt hiszi, „hogy a nőképzés” kérdésében a miniszter úr nemcsak az egyetemnél, de már a középiskoláknál a korlátozás álláspontjára kell hogy helyezkedjék.” Ha a költségvetés letárgyalását nem sürgetnék annyira, alkalmasint az elemi oktatás, végre a kisdedóvodák tételénél is akadna egy-egy barátja a sötétségnek, aki a nők műveletlenségét mint nemzeti erényt magasztalná.

És minden reakciós követelést a nő szent, természetes hivatása, a család boldogsága nevében emelnek. Műveltség és tudás ezeknél az embereknél egyértelmű a családot robbantó bombával.

„A nőképzés fokozása nincs érdekünkben, nincs az állam érdekében és nincs a mindent fenntartó és a boldogságot egyedül biztosító családi élet érdekében mondta Bánffy báró január 16-iki beszédében, a melyet honunk atyái, a mi: magyar nők, érdekeit megértő, megérző és képviselő atyáink épp oly élénk helyesléssel kísérték, mint előző nap Kmety ránk vonatkozó durvaságait.

Sokan azt állíthatják, hogy a durvaság, a taps is, meg az élénk helyeslés csak a feministáknak szólt, a kozmopolita női szörnyetegeknek. A feministák a sértést könnyen meg-

bocsáthatják. Ők megszokták a durvaságot azok részéről, akik a gavalléros lovagiasságot a tudatlanság erényében tündöklő asszonnyal szemben kötelezőnek tartják, feminista asszonnyal szemben azonban még ezt a közönséges udvariasságot sem, amely társadalomközi követelése a tisztességnak.

De vajjon nem pirult-e mélyen minden magyar asszony azon a vakmerő állításon, hogy a művelődés szörnyeteggé változtatja a nőket? Nem pirultak-e az asszonyok, a kiket nem feminista törekvések miatt, hanem háziasszonyi, anyai és egyéb családi vonatkozásukban kegyetlenül megbélyegeztek ezek, az általános helyeslés közt mondott és írt állítások.

„Kérem a miniszter urat, — mondta Bánffy — fontolja meg ezt, és azt hiszem ezen megfontolás eredményeképpen módját fogja találni a középiskolákban a nőképzés korlátozásának, ami által előnyöket, csak országos, nemzeti előnyöket fogunk nyerni és a családot fogjuk megerősíteni, azt a családot, a mely a társadalomnak legbiztosabb, legegészségesebb alapja.” (Élénk helyeslés.)

Van-e ennek az országnak egyetlen asszonya, aki ezen tételen mélyen fel nem háborodnék? Aki nem botránkoznék meg a női tudatlanságnak országos, nemzeti előnnyé emelésén. És aki legnemesebb érzései szentségtelenítésének, brutális megsértésének nem tekint az, hogy a női műveletlenségben keresik a család erősségét, szorosságának kapcsát, alapját.

Ha ilyen cinizmussal folytatják az urak, olyan háborgást keltenek a magyar asszonyok közt, amely túlsodorja majd őket a természetes gyorsaságú fejlődésen.

Igaz, hogy sok restelni valót látunk a köz- és a magánéletben, amióta látni megtanultunk. De mennyi restelni való bujkálhat még felismeretlenül, hogy olyan görcsösen rán-

cigálják elénk a látást homályosító tudatlanság függönyét.

Thygater fivérei rég megmondták apjuknak, tanítsa meg nővérüket a tudástól való irtózásra, hogy ők kényelmesebben, kényük-kedvük szerint rendezhessék be életüket. A mai társadalom asszonya büszke önérzettel utasítja vissza ezt a tanítást. Ő maga bírálja meg, mire van szüksége, mire nincs. Ő maga keresi a szellemi művelődésnek mindazon forrásait, amelyek lelki és testi jólétét gyarapítják. Ő nem kér abból a még gyerekekkel szemben is felesleges gyámkodásból, melyet ma eltérnie kell, mert az övék a hatalom és a dicsőség. A Kmetyké, a Bánffyéké, a Tóth Béláké.

Ott ülhattunk a karzaton és szegyenpírban égvé hallgathattuk nemünk gyalázását, lekicsinyítését. Hallgatnunk kellett, amint hatalmi dölyffel rázták a kizárólagos férfiuralom láncait azzal a gonosz biztatással, hogy „lesz még rosszabbul is.” Rövidebbre is foghatják még a láncot. Béklyót, bilincset is vághatnak ránk. A tudás megmételjezi a családi életünket, mondják ezek az urak —: ettől a nemzeti csapástól meg kell szabadulnunk. Nekünk nem nő kell, hanem nőtény. Nem szellemi műveltség, legfeljebb egy kis ravaszság legyen a mi asszonyainkban. Csak annyi, hogy bársonyszékbe, uralomra segítsenek, alkalomadtán.

A mi képviselőnkben így beszélnek azok ott lent a képviselői székekben, bár nem mi küldtük őket ki a ránk vonatkozó törvények alkotására. Bitorolják a mi képviselőnket és nekünk bilincsre vert kezekkel tőrünk kell a záporként ránkzúduló csapásokat. Moccannunk sem szabad az éles fájdalom alatt, hiszen csak a karzat publikuma vagyunk. Azé pedig a hallgass. Szólni, alkotni a kiválasztottak előjoga, a bölcsek kiváltsága. Védekezni pedig csak az védekezhetik, aki egyenlő fegyverrel küzd. Nekünk sem Kmety, sem Bánffy nem tartozik beszámolóval, az csak választópolgároknak jár. Mi nem szavazhatunk bizalmatlanságot a mi képviselőnknek, mert képviselőnkre feltolta magát és független a mi bizalmunktól vagy bizalmatlanságunktól.

Ami helytelenítésünk, a mi ellenkezésünk meddő rúgkapalózás, amíg a törvényhozás kizárólagos férfijog. A nő igában tartásának indiánusai úgy táncolnak körülöttünk, mint a rézbőrű emberek a cölöphöz kötött, vergődő áldozat körül.

Vicsorogtatják a fogukat és vérben forgó szemmel üvöltik a halálos ítéletet a műveltséget kereső feministákra.

Csak folytassák ilyen lármásán. Talán erre az éktelen üvöltésre felébrednek azok az asszonyok is, akik eddig elhitték, hogy ők a család imádott szentségei.

Ébredésük pedig a nőmozgalom táborába vezeti őket, amely nemzeti előnyöket, családi kapcsolatot egészen más eszközökkel akar megszerezni, mint a Kmetyk, Bánffyok és Tóth Bélák tábora.

Sokalják a feminizmus térfoglalását? Máris? Pedig nőmozgalom Magyarországon még nem volt, hanem istenigazában csak lesz!

A FEMINIZMUS MINT OSZTÁLYHARC.

Írta: MÁDAY ANDOR DR.

A feminista mozgalom megítélésénél még a mozgalom hívei között is nagy véleményeltérések, sőt éles ellentétek ötlenek szemünkbe. Olyanok, akiknek tudományos meggyőződésévé vált, hogy a nők helyzetének a feminizmus elvei szerint való megváltozása törvényszerűen be fog következni, testvérharcot vívnak az elvek körül, sokszor eltávolodva a céltól, melyet maguknak kitűztek. A régi „polgári” nőmozgalom emlékein csüggő konzervatívok képviselik az egyik szélsőséget; ezek a szellemi munkásnők szűk körének emancipációjában látják még mindig — miként egy félszázad előtt — a feminista mozgalom főcélját s a jogtalanságban sínylődő nők nagy tömegével: a munkásnőkkel nem törődnek. Velük szemben a szociáldemokrata feministák képviselik a másik szélsőséget. Elvben feministáknak vallják magukat, de a gyakorlatban a nő külön érdekének védelmére irányuló minden mozgalmat elítélnék, a feminizmust — a rég lejárt konzervatív irányt tartva szem előtt — polgári; mozgalomnak hívják s azt hirdetik, hogy a proletár férfinak és nőnek azonos érdekei vannak, melyeket csak a szocializmus valósíthat meg.

Mindkét álláspont téves. Tévedésük abban áll, hogy nem ismerték fel a feminizmus osztályharc-jellegét. Allításunk igazolására először az osztályharc-jellegét* kívánjuk röviden kimutatni, s azután levonjuk belőle a feminista mozgalomra vonatkozó gyakorlati konzekvenciát. Az osztályharcnak két előfeltétele van: az osztályérdek és az osztályuralom; mindkettő feltalálható a nőkérdésben.

A nőknek osztályérdekeik vannak, melyek sem a polgári, sem a proletár-férfi érdekeivel nem azonosak. Eredetük majdnem kizárólag a nő természetére vezetendő vissza. Ezen érdekek közé számítandó mindama szükségletek óriási csoportja, mely az anyasággal

* L. egyébként ugyanezen felfogást Pikler Gyulának a női választójogról adott véleményében is.

van összefüggésben s mely a nő érdekében számos, a férfiakra — legalább is a nőtlenekre — indifferens, sőt nem egy tekintetben hátrányos intézkedést kíván (pl. gyermekágyi segély, szülésznők, szülészeti klinikák, anyasági biztosítás stb. állami költségen, tehát közpénzen való létesítése, fenntartása).

De a nők osztályérdekei világosabban ötlenek szemünkbe, ha azon osztályuralomra fordítjuk figyelmünket, amely a nőkre nehezedik. Eltekintve a legutolsó évtizedek néhány változásától, minden téren a nőknek a férfiak által való kíméletlen kizsákmányolása tűnik szemünkbe. Gazdag vagy szegény, kapitalista vagy proletár-nőről legyen bár szó, e tekintetben nem találunk különbséget. Franciaországban a férjes bourgeois-nő bármily gazdag és bármily intelligens, még a s a j á t vagyona-ból sem adhat el egy bútordarabot sem a férje engedelmével; a proletár-asszony keserves heti keresményét pedig nem neki fizetik ki, hanem férjének, még ha részeges dologkerülő is. Ugy a törvénykönyvek, mint a szokásjog a legváltozatosabb paragrafusokat tartalmazzák a férfi osztályuralmának a biztosítására. A nő magánjogi cselekvésképtelensége, anyagi jogainak minimumra korlátozása, tudatlanságának mesterséges fenntartása, sőt fejlesztése? teljes politikai jogtalansága s végül a prosztitúcióban a rendőrség oltalma alatt a nőnek rabszolgasorba taszítása, adása-vevése — vajjon lehet-e ilyen tények láttára kételkednünk abban, hogy, miként Berzsenyi mondta, „férfitörvény” védi a férfiak osztályérdekét a nők osztályérdeke ellen. S a férfiak osztályuralmának előnyeit bizony egyformán élvezi minden férfi, legyen az kapitalista vagy proletár.

Ha a nőknek vannak osztályérdekeik s ha mai jogtalanságuk a férfiak osztályuralmával egyértelmű, úgy önként folyik ebből az a gyakorlati konzekvencia, hogy a nőknek osztályérdekeik érvényesítése és a férfiak osztályuralmának megtörése végett osztályharcot kell folytatniuk. Ez az osztályharc a feminizmus. Az, hogy sokan ma még nem látják az összes nők szolidáris érdekeit, nem bizonyít semmit, mert éppen az osztályharcoknak jellemző tulajdonsága, hogy a harc kezdetén hiányzik az osztály öntudat s az egyes csoportok csak érdekeiket látják, de hovatartozásukat még nem. Egyébként a fejlődés épp ezen a téren szemellátható. A feminista mozgalom nemcsak terjed, de egyben demok-

ratizálódik is s ma már csak rosszakaratú támadók, vagy olyan barátok, kik ellenségeinknél is többet ártanak állíthatják, hogy a feminizmus polgári mozgalom. Azok a nők, akik ma a nőmozgalom eszméit szolgálják és azok a férfiak, akik az igazságos harcot támogatják, ezáltal egyformán ölelik fel az összes nők szolidáris érdekeit, aminthogy a harcot is egyformán kénytelenek felvenni a kapitalista- és a proletár-férfi előjogai ellen.

Azt hisszük, hogy a feminizmusnak ilyen felfogása, más szóval osztályharc-jellegének felismerése a leggyakorlatibb elv a nő érdekeiért folyó mozgalomban, mert arra tanít meg, hogy sem a vagyontalanság szenvedéseiben, sem a mind általánosabbá váló jólét örömeiben nem tekintheti magát a nő a férfi igazi társának mindaddig, míg nélkülözésekből mindig a nagyobbik, ellenben jogból és kenyérből mindig a kisebbik rész az övé.

FINNORSZÁG ALKOTMÁNY-HARCA ÉS A NŐK VÁLASZTÓJOGA

Írta: DR. PHIL MAIKKI FRJBERG, Helsingfors.

Fordította: P. P.

(Befejezés)

Az orosz kormány a nemzetek kiölésére egy bizonyos rendszert dolgozott ki. Mindenütt, ahol az osztályellentétek nagyon élesek, vagy ahol a lakosság különféle nemzetiségből vagy fajból áll, közjük tolakodik és igyekszik a már meglévő ellenséges viszonyt növelni. A gyengébb fél barátja és oltalmazójaként lép fel, hogy segítségével a hatalmasabbat leigázza. Így járt el a balti tartományokban és Lengyelországban, mindig a kívánt eredménnyel. Ugyanezt a módszert akarták Finnországra is alkalmazni, mert a finn lakosság is két nemzetiségből áll. A nagyobbik a finn, a kisebb a svéd. Ezek nem igen értettek egyet. E hiányos egyetértést akarta az orosz kormány kiaknázni és a finn lakosságot céljainak megnyerni. Száz meg száz kémet és ügynököt küldött szét, hogy a szegény, tudatlan népnek meséljenek arról az aranykorszakról, mely az orosz uralommal feltűnnék. Mindenki gazdag lesz, az orosz törvények szerint földbirtokot kap, nem kell többé adót fizetni, stb. stb.

Ekkor a művelt finn ifjúság — férfiak és nők — szintén ellátogatott a félreeső falvakba és tanyákra, hol beszédekkel és elő-

* Az elsőre példa a múlt század elejéről Molnár Borbála költő és számos női kortársa, kik titokban szülői tilalom ellenére tanulhatták csak meg az írás-olvasást; ide tartozik továbbá a különféle tanintézetek költséges volta (pl. leánygimnázium) vagy a nők elől való elzárása (pl. egyetem). A másodikra példa a mai nőnevelés, mely a nő előtt saját természetének törvényeit titkolja.

adásokkal megcáfolta ezeket a félrevezetéseket, azonkívül úgynevezett házi iskolákat és új művelődési egyesületeket létesített. Mialatt mi így a nép hazaszeretetét és ellentállóképességét fokozni igyekeztünk, addig ellenségeink csapást csapásra mértek reánk. A finnek ősrégi gyülekezési jogát betiltották, a törvénytisztelő hivatalnokokat állásukból elbocsájtották, a rendőrség gyanús, sőt közveszélyes egyének kezébe került, akik gyakran még az ország nyelvét sem értették. A levéltitkot megszüntették, a finn állami vagyont pedig örült módon pazarolták.

Mindezek a rendeletek csak növelték a gyűlölt hatalombitorlóval szemben kifejtett ellenállást. A hadköteles ifjak nem állottak törvénytelen sorozás alá. Ezért az orosz kormány egy utolsó eszközhöz folyamodott: az engedetleneket száműzte az országból. A rendőrség éjnek idején behatolt a törvénytisztelő polgárok magánlakásaiba, átkutatta a szekrényeket, fiókokat sőt ágyakat is, lefoglalt iratokat és leveleket: erre következett a kiutasítási parancs, melynek értelmében az illetőnek néhány nap, gyakran néhány óra lefolyása alatt el kellett hagynia az országot. Az ilyen eseteknek híre villámgyorsan terjedt el, de nem újságok révén, mert ezek úgy sem írhattak arról, ami leginkább foglalkoztatta a kedélyeket, a legtöbb lapot pedig teljesen beszüntették. A híreket távbeszélő útján közvetítettük. Finnországban nemcsak minden háznak, hanem majdnem minden lakónak van telefonja. Ily módon a városok és falvak összeköttetésben állnak. A távbeszélő óriási szolgálatokat tett a szomorú években, mert a telefonbeszélgetést nem ellenőrizhették.

Finnország történetében forradalmi hangulat először a Bobrikoff-féle rémuralom alatt tűnt fel: az emberek bosszúterveket szőttek, erőszak ellen erőszakot akartak alkalmazni. Leírhatatlan örömet okozott az a hír, hogy Eugen Schauman agyonlőtte Bobrikoffot. Az az ember, ki Finnországot öt éven keresztül éjjel-nappal kínozták, hogy azt saját ízlése szerint alakítsa át, már nem él! Bobrikoff mindenesetre elért valamit: sok nyugtalanságot és zavart okozott, de az eredmény egészen más lett, mint aminőt óhajtott. A közös veszély nemcsak a svéd-finn viszálykodást szüntette meg, hanem mindannyiokban megérlelte a részvétet az orosz nép szenvedései

iránt és ettől fogva a legmelegebben rokon-szenvedtek az orosz forradalmárokkal.

Sőt mi több, a gyászévek eredményezték, hogy a különböző társadalmi osztályok közeledtek egymáshoz, a jólétben élők megértették a szegények szükségait és követeléseit, a kedélyek úgyszólván jövőre reformokra lettek előkészítve.

Végre azt is mondhatjuk, hogy a szenvedés közelebb hozta egymáshoz a férfiakat és nőket és a kölcsönös tevékenység felébresztette az egymás iránti tiszteletet. A finn nőknek, ha helyzetüket összehasonlítják idegen országok asszonyainak helyzetével panaszra nem volt okuk, de teljes egyenlőség és humanitás szempontjából helyzetük még igen sok tekintetben szorult orvoslásra. Az ú. n. feministákat követeléseikkel egyetemben nem a legjobb szemmel nézték, mert megzavarták az édes összhangot, a nőnek a férfitől való függését. De abban az időben kitűnt, hogy ezek az asszonyok milyen helyesen fogják fel az általános jólét követelményeit. Örömmel látták, hogy a közügyek iránt mély értelemmel érdeklődnek és kiválóan nagy szervezőképességük van. Lassanként mindég többre és többre becsülték a nők közreműködését és tanácsait és bevonták őket a titkos politikai gyűlésekbe. Jelen voltunk pl. azon a híres, nagy politikai gyűlésen, melyet a múlt ősszel olyan brutális módon kergettek szét a betóduló csendőri és katonai csapatok. A szervező munkálatok nagy részét is asszonyok végezték, mert a férfiak legügyesebbjei részben száműzetésben voltak, részben pedig állásuk akadályozta őket a nyilvános részvételben. Asszonyok osztogatták a titkos, földalatti nyomdákban készült röpiratokat és főleg ők gyűjtötték össze a szükséges pénzt a szervezési költségek fedezésére és a száműzöttek támogatására.

Ezen munkálatokban nemcsak a középosztály asszonyai vettek élénk részt, hanem a vidéki parasztasszonyok és a munkásnők is. Utóbbiak különösen nagy mértékben izgattak a hadkötelezettség ellen és sokat közöltek a rendőrség letartóztatott és fogságba vetett.

Mindezek a közös szenvedések és küzdelmek eredményezték, hogy a viszonyok változásával az általános választójog mintegy magától jutott a nőknek osztályrészül.

De mi idézte elő a nagy változást?

Elsősorban természetesen az orosz-japán háború és az orosz forradalom, de chh.cz nagy mértékben hozzájárult a finnek általános strikeja.

Aligha létezett még ehhez hasonló általános, minden társadalmi osztályt és emberi tevékenységet magában foglaló strike. Mintha csak a mesebeli Csipkerózsza kastélyában történt volna, egy csapásra minden munka megszűnt. Egy héten keresztül nem volt: légszesz, villamos, közlekedési eszköz, hajó, vasút, kocsi, posta, újság, távbeszélő. Az összes hivatalok, a köz-igazgatás, az iskolák, a rendőrség szüneteltek. De azért nem aludtunk úgy, mint a mesebeli kastélyban, hanem tanácskoztunk. Ugyanazon teremben, ahonnan néhány hét előtt kikergettek bennünket, most tüzes beszédek hangzottak el és nyíltan tárgyaltuk az utolsó esztendő összes szenvedéseit és igazságtalanságait.

Válasz az általános strikera a november 4-iki manifesztum volt, mely összes régi jogainkat visszaadta, sőt azokat még néhány újjal meg is toldotta, mint pl. a sajtószabadsággal.

Midőn a különböző pártok megállapították programjukat, a nők teljes polgárjogát valamennyi tekintetbe vette. Bármily távol állottak egymástól, ebben a kérdésben teljesen egyetértettek. Talán azért, mert mindannyian lelkesedtek ezért az eszméért? A legjobb és legnemesebb férfiak minden bizonnyal. Ezek felismerték a nők politikai képességét, azonkívül maguk is egy fölöttük álló hatalom által el lévén nyomva, sokkal jobban át tudták érezni a nő rabszolghelyzetét. Természetesen azonban minden pártban akadtak olyanok, akik a nők egyenjogúsításával nem értettek egyet, de jellemző az ország közhangulatára, hogy ellenállást nem mertek kifejtteni. Egy fiatal finn ügyész tréfálkozva megjegyezte, hogy egész Finnországban nem találni olyan merész embert, ki a nők teljes polgárjoga ellen szót merne emelni. Az asszonyok szerte az országban gyűléseket hívtak egybe, melyeken a nők választójogáról tárgyaltak és ezeken a gyűléseken választották meg a Helsingforsban tartandó nagygyűlésre képviselőiket. Példátlan újjongás támadt, mikor az asszonyok a szomorú napok után először találkoztak. Paraszt-asszonyok, munkásnők, tanítónők, diáklányok, előkelő hölgyek mind testvéreknek érezték

magukat és az igazságért, jogért és szabadságért folytatott küzdelemben tudatára ébredtek a választójog fontosságának. Pontosan megállapították teljes polgárjogukra vonatkozó követeléseiket, azután a reformbizottság elé terjesztették, mely az új választási törvénytervezetet dolgozta ki. A törvénytervezet az intéző tényezők összes fokozatainak keresztül, így az országgyűlésen, a szenátuson, a főkormányzónál és végül Péterváron, de végig sikerrel és a finn nők választójoga valósággá vált.

Igazán nagyszerű az a tudat, hogy teljes polgárjogunk van. A nő helyzetét már is teljesen megváltoztatta. Már nem tekintik őt olyan alsóbbrendű lénynek, kit csak felváltól vesznek számba. Már nem fog többé megtörténni, hogy a férfiak a fontos ügyeket maguk között intézik el, míg nőkkel csak kicsinyes hétköznapi dolgokról csevegnek. Most a férfiak érdekében áll, hogy politikai ügyeket nőkkel együtt tárgyaljanak és hogy azok a politikai életet megismerjék. A nők már nem lesznek kénytelenek az országház karzatáról hallgatni, — jogaikra vonatkozó törvények tárgyalásakor — mint beszélnek órákhosszat kicsinylően, gyakran rosszhiszeműen képességeikről.

De a teljes polgárjog nemcsak örömet, hanem a kötelesség komoly érzetét is felébreszti a nőben. Sok dolog, mely a politika színpadán játszódott le, visszatetsző volt előttük, sőt némely eset valósággal borzalmat keltett bennük. Hiszen sokan elismerik, hogy a politikai élet utálatos. De mi okozza ezt? Nekem az a meggyőződése, hogy ez az erkölcsnek a politikából való kiküszöböléséből ered. Általános felfogás, hogy a politikában más szempontból kell tekinteni a dolgokat, mint a magánéletben. A politikai életben oly dolgokat tűrnek meg, melyeket a magánéletben sehogy sem bocsájtanának meg. Ha pl. egy ember a magánéletben hazudik, csal és másokat rágalmaz, azt mindenesetre tisztességtelennek tartják és senki sem közlekedik vele szívesen, de ha ugyanezt egy politikai párt teszi, azt mondták, ezt már az politika természete hozza magával. Ha valaki egy idegen lakásba behatol és onnan az erősebb jogánál fogva értéktárgyakat visz el, akkor rablónak nevezik és börtönbe vetik. De ha egy nagyobb állam megtámad egy kisebb

és abból kiharcol magának egy darabot, akkor ezt az államot győzedelmesnek mondják és a történelem lapjain dicsőítik. Magánember nem csinálhat rabszolgát embertársából, nem rendelkezhetik annak szavaival és személyes szabadságával, ellenben egy nagyobb nemzet jogosnak tartja, hogy a kisebbet rabságba hajtsa és akarata ellenére idegen törvényeket kényszerítsen rá.

A múlt századok vallásüldözése most nemzetüldözéssé változott és úgy, amint akkor nem engedték meg a kisembereknek a saját hitük szerinti istenimádást, most nem engedik meg, hogy kis nemzetek sajtóságaikhoz, természetükhöz és nyelvükhöz ragaszkodjanak. Ehhez járul a politikai élet borzasztó álszenteskedése. Midőn mi az orosz kancsuka alatt nyögtünk, Anglia sajnálkozott felettünk és ugyanekkor könnyeket fakasztott Oroszország szemében a búrok szomorú végzete. A németek gyalázatosnak tartják, hogy a balti-tartományokban üldözik honfitársaikat, megfosztják őket anyanyelvüktől és nem is gondolnak arra, hogy Schleswig-Holsteinban a dánokkal és keleten a lengyelekkel hasonlóképpen bánnak.

Mi az eredménye ennek a tisztátalan politikának? A hírlapok megadják a feleletet. Mindennap olvashatunk strikeokról, mozgalmakról, forradalomról és merényletekről. De nemcsak Oroszország forrong és háborog, mindenütt békétlenség és elégedetlenség uralkodik. És mind e jelenségekre csak egy válasza van a kormányoknak: nagyobb hadsereg, több rendőr. De hiszen ez nem javít a helyzeten. Ha beteg a test, akkor célszerű ápolásra szorul, hogy meggyógyulhasson.

A társadalom teste is beteg, új vérre van szüksége. Honnan vegye? A nőktől?

Ha a felületes nagyvilági hölgyekre tekintünk, legott fejünket csóváljuk. Ezek után azonban nem szabad az egész női nemet megítélni. A kisembereket kell felkeresnünk, a szegényebb osztályok családjait kell megfigyelnünk, mint él ottan az asszony, miképen fárad éjjel-nappal, hogy környezetét boldoggá és elégedetté tegye és önmagáról szinte meg is feledkezik. Remélhetőleg önfeláldozási képességét, ezt az ősi tulajdonságát a köz javára a politikai életbe is beleviszi majd.

A földolog mégis csak az, hogy nők és férfiak együtt működjenek a politikában, egy-

mástól tanuljanak és egymást ösztönözzék. Ezáltal a társadalom nagyon előnyösen fog megváltozni.

Amint az otthon egyoldalú, ha hiányzik belőle az egyik nem, — ki ne ismerné az agglegény, vagy az özvegyek otthonát — épp úgy egyoldalú az államháztartás, amíg csak az egyik nem gazdálkodik benne. Az emberiség mindkét fele arra van teremtve, hogy egymást kiegészítse, egymást segítse és csak a férfi és nő szorgos együttműködésétől várhatunk javulást az állami életben.

GLOSSZÁK.

Magától értetődik. Az Országos Magy. Kir. Mintarajziskola és rajztanárképző igazgatósága arról értesítette az érdekelteket, hogy a folyó tanév 1907. január tavában kezdődő második felére, férfi művészövendékeket csak korlátozott számban, női művészövendékeket pedig helyszüke miatt egyáltalán fel nem vehet. Szóval, az intézet ajtaján kopogtatóknál nem az a lényeges, melyik a tehetségesebb, hanem az, melyik született szerencseesebb nemen.

Ez is magától értetődik. A párisi „Union internationale des beaux arts et des lettres”-nek Paul Adam, Auguste Rodin és Vincent d'Indy által szervezett tiszteletbeli bizottságába újabban első női tagnak Maria Louise Becker német író választották.

Norvégia női esküdtői. Az antifeminista újságírók alaposan nekimentek Norvégia női esküdtőinek, a kik egy légből kapott hírt szerint álszeméremből megtagadták az esküdti szolgálatot, amikor kényes természetű port tárgyaltak. Fru Moerck Krisztiániából kérdezősködésünkre élesen visszautasítja ezt a híresztelést. „Éppen ellenkezően áll a dolog, — írja — a tárgyalási elnök vissza akart bennünket utasítani, ami ellen határozottan tiltakoztunk, mert mi közszolgálatban nem akarunk más elbírálás alá esni, mint a férfiak. Mi az esküdti funkció teljesítéséhez ragaszkodtunk és mindenkor ragaszkodni fogunk”. Megtakaríthatnák azt a sok gúnyolódást, kioktatást és fenyegetést, amelyben antifeminista újságíróink egy-egy kacsa nyomán részesítik a nőmozgalmat, ha kissé alaposabban kutatnák azon hírek forrását, amelyek nyomán donquijoti csapásokat mérnek a feminizmus követeléseire. Tollforgatásukat akkor komolyabban is vehetnők.*

A kártyás asszonyok ellen. Tárcaiban, croquis-kben, hírekben és az újságtölteléknek minden válfajában ujjongtak lapjaink Clémenceau kártyaellenes rendeletén. A többé-kevésbbé szellemes elmélkedés rendes befejezése egy-egy kis incselkedés volt — a feministákkal: „Bósz haragra gerjednek majd a feministák, jogtalanságot, elnyomást, rabszolgaságot látnak benne”, ilyesféleképpen szóltak a kihívó incselkedések, amelyekre készségesen meg is adjuk a választ! Minden egyes sort aláírunk, amely a nők kártyázása ellen szól. Csakhogy mi következetesek vagyunk és nem csak a magunk testéből akarjuk kihúzni a szálkát, hanem a férfiak kártyaszenvédélyének gerendáját is el akarjuk égetni.

A háziasszonyok és a cselédek. A háztartási munka megvettségének tagadhatatlan jelét látjuk a dán Volksting ama határozatában, amellyel a Landsting községi választójogi törvényjavaslatát visszautasítja. A Volksting ugyanis elfogadja a női községi választójogot, de csak a cselédek és háziasszonyok kizárásával. És emellett azt akarják Kmety, Bánffy és társaik, hogy a háziasszonykodás szóbeli dicsőítésével elégedjék meg az asszony. Ha indítványoznák, hogy csak a háztartással foglalkozók, elsősorban tehát a cselédek és háziasszonyok részesüljenek a jog igazságában, akkor legalább logikájukat ismerhetnők el.

Bánffy Dezső báró a nők politikai törekvéseiről.

A közelmúltban egy könyvmatos azt a hírt közölte, hogy Bánffy báró az újpárt rekonstruálásánál olyan programot készül hirdetni, amely a nők jogait is magába foglalja. Ezt, bizonyára Bánffy tudta nélkül, félhivatalosan közölték a feministák egyesületével, amely azonban ilyen formában hivatalosan nem vette tudomásul a hírt. Amint Bánffy bárónak egy a napokban kelt magánleveléből kitűnik, eszeágában sincs a nők egyenjogúsítását programjába venni. „Én a nő hivatását a családban keresem” — írja Bánffy — „és nem a közéletben. Az általános választói jog megvalósítását a nőkre való kiterjesztés nélkül óhajtom. Már a természet rendje megszabja a nő körét, ha azt a családtól mindinkább távolítjuk el, a családot ingatjuk meg mint intézményt alapjában és ezzel egész társadalmi és állami természetes alakulásunk rendjét forgatjuk fel”. Mintha ezt a súlyos érvelést már Bánffynál sokkal kevésbé okos emberektől is hallottuk volna! De mindenesetre jól meg kell jegyeznünk, hogy Bánffy is ellensége követeléseinknek. Nehogy jogaikért öntudatosan küzdő nők egy esetleg kiadandó papirosprogram szép szavainak följúljának.

A NŐMOZGALOM ÉS A CSALÁDI ÉLET.

Írta: PERCZELNÉ-KOZMA FLÓRA.

Amióta a nőmozgalom hazánkban is szervezett sorokba állítja a magyar asszonyokat, jobbról is, balról is azt a kétségbeesett kiáltást halljuk: mi lesz a család boldogságával, mi lesz a gyermekneveléssel, a szelíd és vonzó nőiességgel, sőt a szeméremmel, ha nőink komolyan foglalkoznak nagy és súlyos kérdésekkel és beleavatkoznak a „férfiak dolgába”?

Bár hemzsegne magyar társadalmunk a „boldog” családoktól, jól nevelt fiatalságtól, igazi, vonzó nőiességtől és igazi, mély szeméremzettől, hogy lenne mit féltetni! De őszintén és nyíltan ki kell mondanom, hogy általánosságban, meglevő körülményeink között, szó sem lehet családi boldogságról és erényekről vagy ideális nevelésről; még kevésbé közérkölcsekről vagy közszeméremről. Ezeket a javakat éppen az új eszméktől és a mélyített, komolyodott új felfogástól várjuk.

A magyar asszonyoknak eddigi passzív szerepe, mely tisztán a konyhára és inkább gyermek szobára, mint gyermek nevelésre szorítkozott, természetesen a konvencionális „társadalmi” — de nem szociális — étellel fűszerezve, éppen nem járt azzal a puritán családi étellel, amelytől némelyek még kihatásban is közhasznót hozó eredményt vártak!

Bármennyire körülnézzek, bármennyire alkalmam legyen belátni a magyar társadalom családi viszonyaiba, — tisztelet a ritka kivételnek, — általánosságban véve, mint nemzeti vagy társadalmi vonás, sehol semmi nyoma azoknak a „reális”, „puritán” szokásoknak és jellemeknek, melyeket annyira féltének a „modem” eszméktől.

Egyáltalában nem találok meg tömegesen azt a sokat hangoztatott egyszerű, tudatlan, de azért kötelességtudó családanyát, ki csakis a családnak és a jövő nemzedék istápolására született. Ahol én benső családi életet, nevelést és lelkiismeretet találok, ott már a rendesnél több tudást és tisztább látást árul el a ház asszonya; ezek a tulajdonságok pedig vagy már a nőmozgalomból erednek vagy ahhoz vezetnek. Hanem igenis találok a konzervatív, úgynevezett „ősi” eszmék mellett rémítő fényűzést, lelketlen pazarlást, egy csodálatos magyartalan ízlésű, folytonos és robot-szerűen kultivált „jour-életet”. Örökös fehér keztyűt, vagyont emésztő jour-kalapot és ezzel kapcsolatban többnyire drága szakácsnéra bízott konyhát és cselédekre vagy idegen bonneokra hagyott gyermekszobát. Ami ősi nagyasszonyaink ettől a modern ételtől hamarabb megfordulnak sírjukban, mint ha a magyar asszony lassanként megérti fejlett korunk fejlett igényeit és résztvesz a nemes irányban fejlődő feminizmus altruisztikus mozgalmában.

Hiszen ha a nők szociális gondolkodásmódjától és munkájától semmi más közhasznót nem is várhatnánk, már magára a meglazult családi életre, a felületes, hóbor-tos és mindenekfelett költséges jour-életre is rendkívül hasznos volna, ha magyar asszonyaink, a hiábavaló és — ismétlem — költséges látogatásokon és nyilvános jourokon elpazarolt időben komoly és közhasznú témán törnék a fejüket. És ahelyett, hogy mindennap egyedül hagynák a családot, egy hónapban kétszer vagy háromszor komoly értekezletre járnának, honnét hazaérve az ott megvitatott eszmékkal csak erősíthetnék a családi élet szent kapcsát és a gyermekek nagy és komoly munkát igénylő nevelését. Határozottan tagadom, hogy a „kedves tudatlanságban”, naiv-ságban és járatlanságban nevelt asszony igazán boldogíthatson egy szociális érzékkel megáldott, szociális munkával foglalkozó férjet. Valamint határozottan tagadom, hogy a szociális kérdé-

sekben járatlan, tapasztalatlan, sőt érzéketlen anya — mert aki kerüli a nehéz és kényes szociális kérdéseket, annak érzéketlennek kell lennie — szociális gondolkodású, lelkes és tevékeny polgárt tudjon nevelni a társadalomnak.

Nehéz és nagy időket élünk, melyek a legnagyobb meggondoltságot és a legkiforrottabb asszonyt gondolatokat igénylik a neveléstől. A múlt asszonyait dicsőítik, mert a hazafiságot, bátorságot és harciasságot ők nevelték fiaikba s a modern asszonyt, ki megértve az idők jelét, a jövő nemzedék szolgálatára a lehető tökéletességre fejleszti szociális érzését, gondolkodását és munkabírását, majdnem pellengrére állítják.

Amidőn társadalmunk rémulve és bámulatos tájékozatlanságot elárulva, védekezik a „puritán erkölcs” és a „szemérem” nevében éppen a nők erkölcsjavító munkája ellen, ugyanakkor kedélyesen támogatja az erkölcsöt komolyan veszélyeztető életmódot, vagy a legjobb esetben diszkrét mosollyal huny szemet korunk legfrivolabb szokásai és szenzációi előtt.

Tehát a frivolságba komolyan és javító szándékkal beleszólni — az erkölcstelenség; de a frivolságban szóvalánul tovább élni, vagy azt itt-ott szórakozás közben mulatságból megmosolyogni: — ez erkölcs és szemérem.

Hogy társadalmunk „szolidságát” nem kell oly komolyan venni, mutatják színlelőadásaink, orfeumjaink és francia mulatóink, melyek rettenetes egyértelmű előadásaik, szenzációs leplezetlen „művészi” produkcióik mellett zsúfolva vannak, sokszor a legelőkelőbb és erősen konzervatív szellemben nevelkedett családokkal. Pedig ez az a mótely, sok más jóváhagyott erkölcstelenséggel és antikulturális ténnyel egyetemben, mely megöli — ha még nem ölte egészen — társadalmunk lelkét és tönkre teszi nemcsak a jelen, de a jövő család boldogságát, testi, lelki épességét.

Ott, ahol az ócsárolt, gúnyolt és üldözött feminizmus szelleme üt tanyát egy családban, ott a gondolatok emelkednek, a megbeszélések és társalgások mélyebbek és komolyabbak lesznek, a közös törekvés pedig ambíciózusabb és harmonikusabb lesz, az apa megtalálja a kellő szellemet otthon is s a fiúk szociális és nemzeti érzéket anyjuktól is nyerhetnek — a leányok pedig megtanulják, hogy a külső, kötelességszerű, szociális vagy kenyérkereső munkából hazajöve, az otthon nemcsak a főzésre, takarításra, varrásra vagy mosásra jó, hanem magában foglalja a magasabb szellemi élvezetet is, mely legjobban egyesítheti és egy pontra kötheti a család legfinnyásabb ízlésű tagjait is.

De ha ez a komoly törekvés meg nem akadályozza az előbb említett „modern” szel-

lem fokozódását és mindnagyobb növét, úgy csakugyan maholnap vége a családi boldogságnak és erényeknek és vége a közerkölcsnek és közszeméremnek is.

Ezt a most uralkodó, modernnek nevezett szellemet nem a törvényszerű haladás, szabadság és fejlődés hozta; megvolt és megfért ez a legkonzervatívabb és legszarnokiabb állapotokkal együtt, hogy előidézte egy Róma bukását vagy a fanatikus középkor erkölcsi züllöttségét. Rettenetesen nagy baja a társadalomnak, hogy a fejlődés és szabadság igazi szellemének sohasem hisz, sőt ettől várja az összeomlást; míg a szabadosság könnyebb, kényelmesebb, kevesebb erkölcsöt és szellemet igénylő fejlődésétől nem félti az emberiséget.

Hiszen előfordul, hogy a legjogosabb és legnemesebb szociális eszme is ferde utat kap és torzszülött lesz az eredmény; de ennek nem az eszme, hanem az eszme viselője: az egyéniség éretlensége lehet csak az oka. Vegyük csak a vallásosságot, a világ egyik legpoétikusabb érzelmét; a bigottizmus és fanatizmus képviselői általa micsoda rettenetes és káros üszköt dobtak a társadalomba.

En úgy értelmezem és tapasztalatból is úgy látom a nőmozgalmat, hogy a feminizmus, miáltal jogokért küzd, mindig az erkölcsi alapot építi a szellemi talajt egyenleti egy jogaiban büszke és kötelességérzetében szilárd későbbi nemzedék számára.

AZ ASSZONY NEVE.

Írta: BESNYŐ BÉLA DR.

Kis István nőül veszi Nagy Juliskát. Mint modern házastársakhoz illik, házassági szerződést kötnek. Ebben közjegyzői okirathatállyal megállapítanak mindent, ami köztük rendezésre szorul. Tisztába hozzák a vagyoni kérdéseket, kié a bútor, kié a kelengye, a nászajándékok közül melyik a férjé, melyik az asszonyé, a férj mennyi hitbért köteles adni, mennyit kap hozományképen, a szerződő vagyon közszeremény lesz-e vagy külön vagyon, mi az, amit az asszony szabad vagyonként hozott a házasságba stb. stb. Esetleg még arról is megegyeznek, hogy a születendő gyermekek atyjuk vagy anyjuk vallását fogják-e követni.

Kis István és Nagy Juliska igen gondos mátkapár. Nem olyanok, akik csak formáságnak tekintik a házassági szerződést, itt még az asszony is tudja, mit írt alá, és milyen következményekkel jár ez rá nézve. És jól végezvén dolgukat, azzal a nyugodt tudattal kelnek nászútra, hogy házaséletük külső

anyagi körülményei teljesen rendezve vannak, e tekintetben nem merülhet fel közöttük semmi kétely, semmi olyas, ami fölött vita lehetne, ami tisztázva nem volna. És mégis, mi lett a nászút vége? Fiskálishoz kellett menni, mert nem tudták megállapítani azt a legegyszerűbb kérdést, hogy az asszonynak voltaképpen mi a neve? Nagy Juliska-e, vagy Kis Juliska? Vagy talán Kisné Juliska? Esetleg tán Kis Istvánné? Vagy bizony ez sem elég és így kellene, hogy Kis Istvánné szül Nagy Juliska? Vagy éppen megfordítva, Nagy Juliska férj. Kis Istvánné?

Bölcs és jogtudó volt a fiskális, de erre a kérdésre nem tudott kádenciát a corpus iurisból.

A nő, úgymond a magyar jog, férje nevét nyeri, mivel a férj a családfő. Más szóval, a nő megszűnik önálló lény lenni, felesleges tehát, hogy külön neve legyen, mert hiszen természet-tudományi igazság, hogy minden egyednek külön neve van, aminek tehát külön neve nincs, nem külön egyed, nem külön valaki vagy valami. Leánykorában a nő még egyenrangú a férfival: atyja családnevét és a maga külön keresztnévét viseli. A hímnemű ember élete végéig megtartja ezt a nevet. A nő is, ha leány marad. A nagykorú férfi megváltoztathatja (megmagyarosíthatja) a vezetéknevét, a nagykorú leány is. A férfi, ha megnősül, marad ami volt, a nő, ha férjhez megy, bár ezáltal nagykorúvá válik, voltaképp senkivé lesz, mert még neve sincs.

Azt mondja a magyar jog: férje nevét nyeri. De hogyan, miképpen? Kis Istvánné lesz? Vagy Kis Juliska? Az első nem név, csak családi állapotának megjelölése, a másik pedig azonosítja őt gyermekeivel, akik szintén atyjuk nevét és a saját keresztnévüket viselik. A magyar jog intézkedése nyersen visszavezet a római köztársaság legprimitívebb korába, amikor a feleség csak gyermekszámba ment: (mulier filiae loco est), amikor az asszony (értsd: feleség) nem sui iuris, önjogú lény, hanem olyan, mint a rabszolga, vagyona nincs, amit szerez, férjének, a páter familiasnak, a család atyjának szerzi.

Ez akkor megjárta. De nem járja ma, mikor a magyar jog kifejezetten elismeri, sőt egész családjogi rendszerét arra alapítja, hogy az asszony vagyona nem a férjé, az asszony önállóan kereshet és amit szerez, az teljesen az övé, a nő és a férj vagyona két külön vagyontömb és megeshetik, hogy az asszony aktív, amikor férje passzív. Ma tehát az asszony többé gyermekével nem azonosítható állás és jogkör tekintetében.

És mégis. A név dolgában az asszony, a feleség ott áll, ahol kiskorú gyermeke, kiskorú lánya. De már, ha lánya nagykorúvá lesz, sokkal függetlenebb, mint házasságánál fogva

is nagykorú anyja. A nagykorú lány megmagyarosíthatja, megváltoztathatja nevét, anyja nem. Az asszony csak férjével együtt, helyesebben csak a férj, változtathatja meg nevét.

Eredményünk tehát az volna, hogy bármily elavult, bármily lealázó, az asszony férje vezetéknevét viseli, jeléül annak, hogy csak családtag, nem pedig családfő.

Mikor pedig ennyire eljutott a bölcs és törvénytudó fiskális, kénytelen volt beismerni, hogy bár mindaz, amit eddig mondott, igaz, valójában mégsem igaz.

Eszerint az asszony neve Kis Juliska volna. Csakhogy nincs az a hatóság, az a törvényes hely, amely ennek a név nélküli, vagy mondjuk zavaros nevű asszonynak a nevét így venné be a jegyzőkönyvbe. Kérni fogja feltétlenül „leánykori” nevét is.

Az asszony tehát nem veszi el teljesen leánykori, eredeti nevét. Lesz tehát Kisné szül. Nagy, vagy Nagy létezett Kis. Elvileg egyik ép oly helytelen, mint a másik. Mert nem igaz, hogy ő teljesen Kisné, ki csak születésénél fogva Nagy. A Nagy névnek nemcsak e közelebbi megjelölés a célja. Sok, nagyon sok tekintetben az asszony még mindig Nagy, nemcsak megjelölésileg, de tényleges neve is az. Teszem, ha a házasság tartama alatt született gyermekét a férj nem ismeri el magáénak, vagyis ha törvényteleníti, a poronty neve anyja után Nagy lesz. Mert tudniillik, a törvénytelen gyermek anyja nevét viseli. Eszerint pedig anyja neve még mindig Nagy, holott a fentebbiek szerint Kisné Nagynak kellene lennie, vagy még szigorúbban Kisnek, viselvé az asszony férje nevét. Ugyanilyen az eset, ha az asszony egymaga, férje nélkül fogad örökbe valakit. Az örökbefogadott az örökbefogadó nevét viseli és lesz ez esetben ismét Nagy és nem Kis, bár pedig örökbefogadója, az asszony Kis és nem Nagy. Ami annál anomálabb, hogy itt az asszony semmi törvényteleniséget sem követ el, mert magyar jog szerint a férj is, az asszony is külön fogadhat örökbe. Az örökbefogadott tehát törvényes gyermek számba megy és mégis nem a feleség-asszony, hanem a leány-asszony nevét viseli.

Íme, az asszony neve nem egészen Kis, de viszont nem is Nagy, nem Kisné Nagy és még kevésbé Nagy férjezett Kis, mert hiszen a Nagy nevet magára nézve nem használhatja.

Közbevetőleg: miért kelljen mindig az asszony nevében családi állapotát kifejezni. A férfi állandóan X úr marad, akár nőtlen, akár nős, akár özvegy. Az asszony neve mellett pedig ott van vagy a kisasszony (ami mellesleg sértő és megszegyenítő a nem férjezett anyákra), vagy X-né, illetve férjezett X, vagy özv. X-né. Ez az állandó megjelölés számos

hazugságra kényszeríti az asszonyt, gyakran tapintatlan, sokszor bántó.

A bölcsek és jogtudók fiskális ilyen módon tehát sehogy sem tud eredményre jutni. De még jobban belezavarodik, ha arra gondol, hogy mi lesz, ha az asszony férjétől elválik vagy a férj meghal.

Vegyük előbb az özvegyesség esetét. Az asszony a jog szerint folytatja férje nevét, már nem mint családtag, hanem most már mint családfő. Lesz tehát özv. Kis Juliska? Így azonban senki nem nevezi. Vagy pl. özv. Kisné Nagy Juliska. Valószínű, mert hiszen most már nem Kisné, már nem felesége Kisnek, még kevésbé tehát özv. Nagy férjezett Kis. Hazugság az is, hogy özv. Nagy Juliska, mert mint asszony nem volt Nagy Juliska, mint ilyen tehát meg sem özvegyülhetett és különben is férje nevét köteles viselni. Mégis, ha gyermeke születik, a kritikus 10 hónapon túl, dacára annak, hogy most már mint családfő viseli a házassági vezetéknevét, a gyermek mégis leánykori nevén marad.

Hát még az elvált asszony! Ha férje vétességéből, férje hibájából bomlott fel a házasság, tovább viselheti férje nevét, és lesz Kis Juliska, ami mint asszony, fentebb láttuk, sohasem volt. A többitől persze szó sem lehet, hogy pl. Kisné, vagy férjezett Kis-nek nevezze magát. Ez komikus és hazug volna. Ellenben segíthet magán, és jó ízlését követve, elhagyhatja hűtlen, rossznak kimondott férje nevét és felveheti ismét leánykori nevét. Itt tehát ez jutalom, jog.

Ha pedig az asszony hibájából bontott fel a házasság, akkor eltiltható attól, hogy férje nevét viselje, köteles Nagy Juliska lenni, Ime, tehát büntetés az, hogy igazi nevét viselje, A hű asszony válás után viseli a pellengéért, hogy elvált asszony, férje nevét használván, ellenben a hűtlen elvált asszony eltitkolhatja szegyenét, leánynevét, igazi nevét vévén fel.

Mert bárhogy csűrjük, csavarjuk, elvileg ez az igazi neve. Hiszen, ha az özvegy vagy elvált asszony újból férjhez megy, első férje neve teljesen elenyészik, ellenben tovább is marad a leánykori név, jelölés annak, hogy tehát a férj név csak megjelölés, az igazi, az egyéniséget, a külön egyediséget kifejező név a leánykori.

A fiskális úr tehát nem is tudja nekünk megmondani, hogy mi voltaképpen az asszony neve.

Még nehezebb kérdés, hogy mi legyen a neve. Tartsa-e meg végig születési nevét és maradjon élte végéig egyszerűen Nagy Juliska? Nem ajánlatos. Amíg a házasság intézménye fennáll, kívánatos, hogy az egy családon belül állók egy nevet viseljenek. Ellenkező esetben a gyermek neve válik kétségesé. A gyermek

atyja nevét hordozza-e, vagy anyját? Még inkább az anyját, mert hiszen mater semper certa est és így megszűnnék a megszegyenyítő külső megkülönböztetése az úgynevezett törvényes és törvénytelen gyermekeknek. Vagy talán a fiú apja, a leány anyja nevét? Ezzel azonban megszűnnék az együvé tartozandóság külső jele, amelyet pedig senki, még a házasság intézményéért kevésbé lelkesedők sem kívánnak elpusztítani.

Vagy vitessék teljesen és konzekvensen keresztül a mai elv, hogy a nő férje nevét viseli és legyen az asszony minden tekintetben egyszerűen Kis Juliska? Megszegyenyítő, lealázó megoldás volna ez az asszonyra, hangosan kiáltó tagadása a férj és feleség, az atya és anya egyenrangú voltának, a nő egyéniségének.

Még talán legjobb az a Svájc egyes vidékein dívó szokás, hogy az asszony a leány neve mellé felveszi férje nevét is, tehát Kis-Nagy Juliska lesz, viszont a férj is felveszi feleségé nevét és mint házias ember Kis-Nagy István nevet viseli. A gyermekek vezetékneve is ez a kettős név, az egész család vezetékneve Kis-Nagy lesz. Ezt tartja meg a fiúgyermek is, a leánygyermek is, egészen addig, míg házasságot nem kötnek. Ekkor a második név elesik és a fiúnál helyébe jön a feleség neve, a leánynál pedig a megmaradt név elé jön a férj neve.

Végelemzésben ugyan itt is megvan az az igazságtalanság, hogy éppen az anya, az asszony neve vész el, de mindenesetre méltányosabb, okosabb, értelmesebb és következetesebb eljárás, mint a mienk, ahol sem az asszony, sem a férj, sem senki más nem tudja, hogy hogy is hívják voltaképpen az asszonyt.

Kis Istvánt és Nagy Juliskát pedig nászútjuk után vigasztalja meg az a tudat, hogy a név nem az egyedüli kétséges és nevetséges pont, amely a mai társadalomban az asszonynak kell, hogy fájjon. Külső kifejezése csak annak a kétséges és nevetséges pozíciónak, amelyet a nő, az asszony ma elfoglal.

SZEMLE.

Jaurès a nők választójogáról. Vandervelde után Bebel, legutóbb pedig Jaurès mutatott rá a szociáldemokráciának arra a hibájára, hogy elvei megtagadásával elhanyagolta a nők választójogának megszerzését. A Solidarité des Femmes egyesület küldöttsége dec. 21-én a parlamentben felkereste a szocialista frakciót, hogy a francia szociáldemokrata-párt limogesi közgyűlésén a nők választójogára vonatkozólag hozott határozat keresztülvitelét sürgesse. Jaurès megígérte, hogy a frakció, a parlamentben a határozat keresztülvitelére érdekében a legközelebbi időben megteszi a szükséges lépéseket. Különösen hangsúlyozza, hogy a klerikalizmus veszedel-

mét, amelyet a női választójog ellenségei annyiszor festenek a falra, most már a gyakorlat is megcáfolta, mert bizonyára nem folyhatott volna le olyan egyszerűen az állam és egyház szétválása, ha a nők annyira a papság hatalmában állnának. A szociáldemokrata frakció legközelebbi ülésén bizottságot küldtek ki a nő aktív és passzív választójogára vonatkozó törvényjavaslat kidolgozására. Nálunk radikális oldalról, klerikális veszedelem helyett „koalíciós barátkozás” is elég jó jelszó a női választójog elhanyagolására — sőt megtámadására.

A világbéke felé. W. T. Stead, a békemozgalom egyik világhírű vezére, szakszerű és gyakorlati programot ismertet, amely a világbéke siettetését hathatósan szolgálja. Az egész világ sajtójához fordult azzal a kéréssel, hogy ismeresse ezt az egyszerű, de horderejében kiszámíthatatlan nagyságú programot. „A békeeszmét szolgáló egyesületek, továbbá a közjóban fáradó férfiak és nők klubjainak feladata volna az, hogy szervezzék a milliók felhívását kormányukhoz annak érdekében, hogy azok teljes erejükből támogassák a hágai konferencián a békeüggyel”, írja Stead újról nyilatkozatában. Magyarországon a Békeegyesület és Nőszövetség béke- és leszerelési szakosztálya vezetnek ebben a kérdésben, rajtuk a sor, hogy a munkát sürgősen megindítsák. Nem hallgathatjuk el azt a mélyen elszomorító megfigyelést, hogy sajtónk egy része a magas emberi eszmék szolgálatában írt levélnek csak egy töredéket közölte ugyanakkor, amikor a Wölflingházaspár „válni, vagy nem válni” kérdésének, Giron házasságának és több efféle világotrengető problémának hasábotak szentelt.

Munkáslakások központi ellátása felé teszi meg az első lépéseket a milánói Umanitaria-egyesület, amely 2 millió líra befektetéssel 22 négyzetkilométer területen munkásházakat épít 700 család számára. Az egész telep négyszög alakú, 4 háztömbből áll, melyeket 2 egymást keresztező, 15 m. széles út választ el egymástól. Az épületek egyikét az összesség szolgálatába állítja az egyesület, a souterainben fürdőket, mosóintézeteket és közös konyhát, földszinten bölcsődét és játszóhelyiséget, könyvtárt, társalgó, étkező és előadó termeket, az emeleten előkészítő ipariskolát helyeznek el. A közös intézményeket elsősorban a családnélküli munkásoknak és olyan családok munkásnőinek szánják, akik maguk is munkába járván, háztartási kötelezettségeiknek csak túleröltetés árán tehetnének eleget. Munkáslakásokról nálunk is sokat beszélnek, tervezgetnek mostanában: de a központi ellátásnak gazdaságos, higiénikus, az ipari fejlődés mai fokának egyedül megfelelő rendszerének alkalmazásáról vajmi keveset hallottunk.

A Keresztény abstinentes nők világszövetsége. E félmillió tagot számláló szövetség nemrégiben Bostonban tartott kongresszusán határozati javaslatot fogadott el, amely a szövetség alapelveit és munkakörét jellemzi. Célja az alkoholfogyasztás megszüntetése, a női választójog kivívása, a nemi erkölcsök javítása és a világbéke propagálása.

Élelmiszerek drágasága. A nagyképű vámpolitika népentsorvasztó eredményeit nemcsak mi érezzük. Ausztria és Németország népe is nyög az agrárius politika alatt. De amíg nálunk az asszonyok a drágaság feletti sópánkodáson túl nem mentek, a nyugat asszonyai felismerték,

hogy csak észszerűbb községi és országos politika vezethet egészségesebb viszonyok felé. Németországban is, Ausztriában is a nőmozgalomnak minden gócpontján nagygyűléseket rendeztek, amelyeken a család élelmiszerének és ellátásának javítása szempontjából sürgették az aktív és passzív választójogot, mint egyetlen fegyvert, amellyel a veszedelmes irányzatnak útját állhatnák.

Az orosz nők szövetsége — mint a Journal de St. Pétersbourg jelenti — körlevelet intézett az összes pénzügyintézetekhez. Utalt arra az anomáliára, hogy a női hivatalnokok sem kiképzés, sem díjazás, sem nyugdíjigények tekintetében nincsenek férfikollégáikkal egyenlő helyzetben és kérte ennek megszüntetését. Ezen a téren nálunk is orosz állapotok uralkodnak. A mi sok nőtisztviselőt alkalmazó pénzügyintézeteink nem törődnek azzal, hogy a férfi és női alkalmazottak egyenlő képzésének lehetősége még mindig nincsen meg. Ennek természetes következménye az a képtelen helyzet, hogy még a legintelligensebb női alkalmazottaknak is „elvből” nem adnak tisztességes fizetést és a kiszolgált nőtisztviselőket előkelő bankok is annak gondjaira bízzák, aki a mező liliomait ruházza fel.

Szabónők szervezkedése. A szabónők keresete Bécsben átlag heti 6—12 korona. Ez a szörnyű helyzet arra bírta az osztrák szociáldemokrata-pártot, hogy megindítsa a szabónők szervezését.

Az iskola a nemi felvilágosítás szolgálatában. Sajtónk szinte egyhangú elismeréssel adta hírül, hogy Dresden város tanácsa elrendelte a felsőbb iskolákban a nemi felvilágosítást. Amikor a tavasszal a feministák egyesülete Budapest tanácsát és a közoktatásügyi kormányt megkereste a természettudományi oktatásnak az ember nemi életének tudományos ismertetéséig való kibővítéséért, a legdurvább hangú támadások rendőri segínyt kértek az „örült feministák szemérmét sértő” kívánsága ellen. Talán ha a művelt nyugat pedagógusai szentesítik a nőmozgalom felvilágosítási követeléseit, nálunk elpirulnak majd azon a durvaságon, mellyel a magyar kultúra úttörőit bántalmazták. Mindenesetre nagy haladás, hogy a feministák egyesülete lapunk más helyén ismertetett előadására, amelyben Lischnewska a nemi felvilágosítás szükségességéről és módszeréről beszél majd, a főváros közoktatásügyi hatósága hivatalból meghívja a fővárosi tanítószolgát.

Különböző hírek: December 30-án meghalt Butler Jozefin, az abolícionista mozgalom nagynevű neosztora. — A „Deutscher Bund für Mutterschutz” január 12—15-ig tartotta a napi sajtónkban is ismertetett közgyűlését. — Wienben január folyamán megalakult az „Österreichischer Bund für Mutterschutz”, — Az International Woman Suffrage Alliance legközelebbi kongresszusát 1908 június harmadik hetében Amsterdamban tartja. — Dr. Terese Labriolát, a római egyetem jogfilozófiai magántanárát Cagliari egyetemének rendes tanárává nevezték ki. — Párisban újabban két nő nyerte el a jogi képesítést, úgy hogy négyre emelkedett a párisi női ügyvédek száma. — A csehországi mérnökegyesület kívánatosnak

mondta ki a mérnöki pályának a nők előtt való megnyitását. Az osztrák nők választójogi egyesületének alapszabályait nem hagyták jóvá, míg a férfiak az általános választójogukat vágják zsebre.

Előadások. Az Országos Közegészségi Egyesület asszonyosztálya január 18-án nyitotta meg az anyák iskoláját Elischer tanár és Rác Hanna dr. előadásaival. A fontos missziót teljesítő tanfolyam további előadásait február minden péntekjén 6 órakor az új város-háza közgyűlési termében tartják. — A Társadalomtudományok Szabad Iskolája főiskolai tanfolyamait Glücklich Vilmának a nőmozgalom elméletéről szóló előadásával nyitotta meg. Az érdekes szociológiai tárgyakat felölelő tanfolyam iránt érdeklődők az iskola igazgatóságától (VII. Damjanich-utca 28) megkaphatják a programot. — Nagyváradon december végén élénk érdeklődés mellett tartott előadást a nőkérdésről Glücklich Vilma. Ugyanott Grossmann Janka tett kezdeményező lépéseket a nőtisztviselők szervezése érdekében, — Pécsen a Szabadgondolkodók társasága sorozatos előadásban ismerteti a nőmozgalom általános elveit és részletkérdéseit. Példátlan érdeklődés mellett január 6-án Hajdú Gyula hírlapíró a nőmozgalom alapelveit, 13-án Schwimmer Rózsa Budapestről, a nő gazdasági helyzetét, 20-án Buday Dezső dr. egyetemi magántanár a coeducatio kérdését tárgyalta, 27-én pedig a nő politikai egyenjogúsításáért keltek síkra. Bár még be sem fejeződött az 5—6 előadásra tervezett sorozat, Pécs közönsége annyira át van már hatva a nőmozgalom eszméitől, hogy legközelebb megalakítja a Pécsi Feministák Egyesületét. Az előmunkálatokat dr. Doktor Sándorné szervezi, Buday dr. és Hajdú Gyula segítségével,

Vidéki tisztviselők szervezkedése. Schwimmer Rózsa január folyamán Pécsen járván, megragadta az alkalmat az ottani nőtisztviselők szervezésére. Hevenyében összehívott értekezleten szép számmal jelentek meg a pécsi nőtisztviselők, akik az egyesület céljainak és a szervezkedés előnyeinek megbeszélése után elhatározták a pécsi fiók szervezését. Az előmunkálatokkal Kertész Teréz igen agilis, szociális érzékű irodavezetőt bízták meg, aki máris javában buzgólkodik a reá bízott teendők sikeres elintézésén Pécsen körülbelül száz nőtisztviselő dolgozik.

IRODALOM.

A választói jog problémái. Politikai tanulmány. Irta Eöttevényi Nagy Oliver. Grill könyvkiadóvállalata. Ara 5,40 K. A terjedelmes munka a választói jog problémáit minden oldalról megvilágítja és a gyakorlatban levő rendszereket tárgyilagosan ismerteti. Egyik fejezete a nők választójogának kérdését tárgyalja. A munka szerzője a nőmozgalmat nem ismeri, csak a „vén lányok mozgalmának” tartja, és így inkább szánalomból, mint a mozgalom benső lényegének felismeréséből jut arra az eredményre, hogy a nők a közjogokból nemük miatt tovább nem zárhatók ki. Bár nem értünk egyet szerzőnek a választójogra vonatkozó mindazon aggodalmaival, amelyek az igazi, minden épelméjű férfire és nőre vonatkozó aktív és passzív politikai jog csorbítására vezetnek, örülnünk kell azon az elfogulatlanságon, amellyel a maga egyoldalú bírálási szempontjából is elismeri, hogy a társadalom fejlődésébe ütköznék a nők további politikai elnyomatása. A szerző igen helyesen jegyzi meg, hogy „a parlamentek mindaddig, míg csak a legerősebb eszközökkel, az izgatás terrorizmusával terjesztett eszméknek hódolnak meg, nem teljesítik híven törvényhozó feladatukat”. Így a nők politikai felszabadítását Magyarországra nézve sürgeti, tekintet nélkül arra, hogy jogaik követelésében a „legerősebb eszközök” felé nyúlnak-e a magyar asszonyok vagy sem.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK: *

Agnes Herrmann: Der Stand des kaufmännischen Unterrichtswesens für weibliche Angestellte. G. B. Teubner, Leipzig.

Dr. Alice Salomon: Die Ursachen der ungleichen Entlohnung von Männer- und Frauenarbeit, Duncker und Humblot, Leipzig, M. 3,20.

Dr. Elon Wikmark; Die Frauenfrage. Carl Marhold, Halle a/S. M. 3.—

Henriette Fürth: Kulturideale und Frauentum. Felix Dietrich, Leipzig, 60 Pf.

Ugyanaz: Die wirtschaftliche Funktion und soziale Stellung des Handelsstandes. Ugyanott, 25 Pf.

L. Katscher: Das Problem einer allgemeinen Alterschaftsversicherung. Verein zur Verbreitung gemeinnütziger Kenntnisse, Prag, 40 H.

Dr. Kétly Károly: Halotthamvasztás. Orsz. Halotthamvasztó Egyesület kiadványa.

Perczelné-Kozma Flóra: A modern kereszténység a XX. században. Pátria irod. r. t.

Augusta Moll-Weiss: La femme dans le Systeme d'Elberfeld. Edition du Musée Social, Paris.

Ebenezer Howard: Gartenstädte in Sicht. Eugen Diederichs, Jena. M. 3.—

Frank Wedekind: Frühlings Erwachen. Eine Kindertragödie. Albert Langen, München. M. 1,50.

Regina Ruben: Mathilde Franziska Anneke. Verlag R. Ruben, Hamburg.

Eise Croner: Fontanes Frauengestalten. F. Fontane & Co., Berlin. M. 4.—

Vrouwenjaarboekje voor Nederland. ten Haag f 5 C.

Bess M. Mensendieck: Körperkultur des Weibes. F. Bruckmann A. G., München. M. 3-80,

M. N. Z e p I e r: Erziehung zur Schönheit. Bard Marquart & Co., Berlin. M. J.—

Charlotte & Co., Berlin. M. J.—

Charlotte Mason: Erziehung im Hause. G. Braun, Karlsruhe. M. 3,50.

* Bírálatakat fenntartjuk magunknak.

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitzer-u. 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ
GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6–8-ig.

EGYESÜLETI NAPTÁR

1907. február hóra.

8-án, pénteken, este 6 órakor a TERÉZVÁROSI KASZINÓ termében (VI. Andrásy-ut 39)

MARIA LISCHNEWSKA (Berlin):

Notwendigkeit ti. Methode der geschlechtlichen Jugendaufklärung.

(Miért és hogyan kell gyermekeinket a nemi kérdéssel felvilágosítanunk?)

18-án, hétfőn, este 6 órakor (V. Mária Valéria utca 12. II.):

**SZÜLŐI ÉRTEKEZLET A GYERMEK IGAZSÁG
IRÁNTI ÉRZÉKÉNEK FEJLESZTÉSÉRŐL.**

24-én, vasárnap, d. e. 11 órakor (V. Mária Valéria u. 12. II.):

TAGÉRTEKEZLET, melynek tárgyai:

1. Testgyakorlás és munkaképesség.
2. A modern asszony kötelességei.
3. Háztartási találmányok.

A **tagsági díjak** befizetési módjáról számos tagtársunk kérdezősködésére közöljük, hogy Lauer mann Gizella tagtársunk tölti be a pénzbeszedői tisztséget. Kérjük tagtársainkat: könnyítsék buzgó és lelkiismeretes munkáját olyképpen, hogy első jelentkezésekor váltsák be tagsági jegyüket, vagy ha nincsenek otthon, közöltessék vele, mikor találhatók. így sok értékes munkaidőt kímélhetünk és egyesületünk anyagi erejét is fokozzuk. A tagsági díj — évenként **legalább 6 korona** — postán is beküldhető pénztárosunk, Hellerné Bolberitz Georgina címére (V. Arany János utca 1). Pénzügyekben esetleges reklamációk is hozzá intézendők.

Januárban befejeződött Frank Olga dr. egészségtani tanfolyama, mely hasznos útmutatást nyújtott és igaz érdeklődést keltett egyesületünk nőtagjai körében. Fáradságos és eredményes munkájáért fogadja e helyen is köszönetünket.

A **nőkérdésről** szóló előadások és vitaértekezletek sorozatát kezdtük meg január 21-én. Egyesületünk azt kívánja, hogy tagtársaink alaposan tanulmányozzák a mozgalmunk alapjául szolgáló társadalomtudományi, különösen a közgazdaságtani, továbbá természettudományi igazságokat és ezért megismerteti őket s a nagy-

közönséget a nőmozgalom indító okaival, részlet- és végső céljaival.

Az első vitaértekezleten ügyvezetőnk ismertette a gazdasági függetlenség jelentőségét általában s annak fontosságát specialiter a nőre nézve. Utalt a szerelemnek és az anyagi érdekeknek arra az összebonyolítására, mely mai gazdasági viszonyaink között a természetes kiválasztást az emberi faj nagy kárára meghamisítja és a nőt arra kényszeríti, hogy fajfenntartó szolgálatait anyagi ellenértéket fogadjon el. Az előadást követő eszmecsere nem igen nevezhető vitának, mert a legtöbb fölszólaló: Mellerné Miskolczy Eugénia, Rudó Kornélia, Kántor Alfrédné, Pikier Blanka, Willhelm Szidónia, Márkus Dezső dr., László József, Schwimmer Rózsa, Kármán Samuné stb. elfogadta az előadó érveit, csupán Hausz Rezső tagtársunk a Freiland-elméletnek igyekezett érvényt szerezni.

A sorozatban második volt január 30-án Henriette Fürth: Mutterschutz und Mutterschaftsversicherung (Anyavédelem és anyasági biztosítás) című nagy érdeklődést keltett előadása, melynek tartalmát lapunk következő száma közli.

A következő előadás:

Maria LischnewsKa: Notwendigkeit u. Methode der geschlechtlichen Tugendaufklärung, (Miért és hogyan kell gyermekeinket a nemi kérdéssel felvilágosítanunk?) Terézvárosi Kaszinó (VI. Andrásy-út 39).

Ezt követi:

Március 5-én, kedden, este 1/27 órakor **Lily Braun:** Zentralhaushaltung (Központi háztartás), a Fővárosi Vigadó nagytermében.

Szülői értekezletünkről, melyen Bán Ilona dr. gyermekorvos tagtársunk értekezett a gyermek egészségének védelméről, lapzárta miatt csak a következő számban közölhetünk tudósítást.

Női tornatanfolyam vezetésére hajlandó egyesületünk keretében Szemző Lajos polgári iskolai igazgató, aki a női testgyakorlás tanításának elismert szakembere. Abban a meggyőződésben, hogy a munkaképesség fokozására, az egészség biztosítására nincsen jobb eszköz a rendszeres testgyakorlásnál, kérjük tagtársainkat: éljenek evvel a kedvező alkalommal minél számosabban. Jelentkezések mielőbb az ügyvezetőséghez (VI. Kemnitzer-utca 19.) intézendők.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITÉSEI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

Tagdíj Budapesten: rendes tagoknak évente 12 korona, havonként előfe fizetendő? pártoló tagoknak évente 6 korona. Vidék! rendes tagok évente 8 korona tagdíjat fizetnek.

EGYESÜLETI NAPTÁR

1907. február hóra.

Február 3-án vasárnap d. u. 3 órakor:

NAGYGYŰLÉS az egyesület helyiségében.

Napirend: 1. A postánál, táviránál és távbeszélőnél alkalmazott tisztviselőnek helyzete. Előadó: Szenczy Margit. 2. A kereskedelmi szakoktatás reformja. Előadó: Schwimmer Rózsa.

Tagtársak: Minden tagtársunk ott legyen ezen a nagygyűlésen és hívja meg azokat a kartársakat is, akik még nem tartoznak egyesületünkhöz.

Február 6-án, szerdán, este ½9 órakor:

VITAEST. A vitát vezeti Taubner Margit.

Február 13-án, szerdán, este ½9 órakor:

FELOLVASÁS. NagyEndre.

Február 17-én, vasárnap, d. e.:

KIRÁNDULÁS. Találkozás 9 órakor az egyesületben.

Február 20-án, szerdán, este ½9 órakor:

FELOLVASÁS. Szász Zoltán.

Február 27-én, szerdán, este ½9 órakor:

ELŐADÁS. Fazekas Ármin.

Tanfolyamok. Február elsején új tanfolyamok nyílnak, amelyekre jelentkezéseket a titkárság még elfogad. (Hivatalos órák hétköznaponként 9—12 és 3—8.) Tantárgyak: Magyar és német levelező- és vitagyorsírás, könyvvitel, német nyelv kezdők és haladók számára, Gépírás tanulására vagy gyakorlására bármikor elfogadunk jelentkezéseket.

Március 9-én táncal egybekötött művészestélyt rendezünk a fővárosi vígadó összes termeiben, állásközvetítési alapunk javára. Tagtársainkat már most felkérjük, hogy az estély sikere érdekében mindent elkövessenek, mert mindnyájuknak egyaránt fontos érdeke, hogy egyesületi estélyeink eddigi magas színvonalukat a jövőben is megtartsák. Úgy rendes, mint pártoló tagjainkat, akik a vígalmi bizottság munkájában részt óhajtanak venni, ezennel meghívjuk a **február 4-én este 7 órakor** tartandó első vígalmi bizottsági ülésre.

A titkári hivatal közlései: Alap, úgy rendes, mint pártoló tagjainknak tagdíjuk fejében díjtalanul jár. Tagdíj: Budapesten rendes tagoknak 1 korona havonta. Vidéki tagok 8 korona évi tagdíjat fizetnek, pártoló tagok 6 koronát. Tagdíjat postai befizetési lap útján is lehet fizetni. Aki a tagdíjat nem fizeti pontosan, hátraléka törlesztéséig a lapot nem kaphatja. Felkérjük tisztelt tagtársainkat, hogy amennyiben pénzbeszedő útján fizetik tagdíjaikat, hagyják meg hozzátartozóiknak, hogy távollétükben is adják át a pénzbeszedőknek a fizetendő összeget, nehogy a pénzbeszedők súlyos munkáját eredménytelen utak növeljék.

Lakásváltozást, vagy a lap rendetlen érkezését sürgősen tessék bejelenteni.

Januári krónika. Szerda esti összejöveteleink hétről hétre nagy számban gyűjtik egybe azokat a tagtársainkat, akik szívesen töltik egymás körében a művelődésre és szórakozásra szánt időt. Velük együtt a vendégek is szívesen látogatják heti összejöveteleinket. Januári első összejövetelünkön Máday Andor dr. tagtársunk, a genfi egyetem magántanára fejtegette az érték és a jog közt fennálló kapcsolatától alkotott teóriáját. Nagyérdekességű előadása tudományos súlyú volt és a hallgatóság körében osztatlan elismerést aratott. Következő szerdán egyesületünk elnöke a vitaestek sorát nyitotta meg, a rendszeres, fegyelmezett vitaközös szükségének bizonyításával. Tagtársaink élénk részt vettek a vitában. A harmadik összejövetelen Besnyő Béla dr. „Az Asszony neve” címen tartott előadást, melyet lapunk mai számában közlünk. Besnyő dr. fejtegetéseit is élénk vita követte, amely főképen akörül forogott, miképpen oldhatnák meg igazságosan és helyesen az asszony nevének kérdését úgy, hogy a nő egyénisége nevében is kifejezésre jusson, de a leszármazók neve se legyen komplikált. A következő héten Burschitz Míci néhány dal eléneklésével szórakoztatta vendégeinket, akik úgy az énekesnő, mint kísérője produkcióját nagy tetszéssel fogadták. Az utolsó januári összejövetelt elhalasztottuk, mert aznap volt Henriette Fürth nagyfontosságú előadása.

ELVEK.

Írta: ELLA MÁRIA.

(Geréb gyáros dolgozószobájában, magánlakásán)

MARGIT (Geréb tizennyolcéves leánya): Nem akarok itthon ülni, jourozni, bálókra járni és gobelinképeket hímezni. Vegyésznek akarok készülni.

GERÉB: (magasan homlokára vont szemöldökkel): Akarsz, nem akarsz? Ejha! Csinos dolgokat kell megélnem. Hol szedted ezeket az ideákat? Alkalmasint azokból a buta asszonyútságokból, ahol csupa anarchizmust, szocializmust, feminizmust hirdetnek.

MARGIT: Akárhonnan papa. az bizonyos, hogy tökéletes emberré akarok lenni, önálló és csak önmagamra támaszkodó.

GERÉB: Isten uccse megbolondult az asszony nép! Ember akarsz lenni? Önálló, s mi más bolond beszéd? Az asszonyféle nem akar annak szabad egy és más de akarni? Ezt jegyezd meg leányom, mielőtt akaratom szárnya nagyon megnőne. Mert (gyengéden) édes lányom, meg kellene azt kopasztanom és az nagyon fájna atyai szívemnek. Légy okos, normális gyermek, Margit.

MARGIT: Hiszen éppen az akarok lenni, amikor természetes tettvágyam kielégítését kívánom. Ellenállhatatlan vágy terel önállóságra, magamválasztotta útra. Mi mai leányok a fehérfüggönyös leányszoba lelketbénítő börtönén túlnőttünk. Nem kívánhatod papa, hogy — — —

GERÉB (kiben a bosszúság nagyon meggyűlt): Mit nem kívánhatok? (Kifakadva): Nos mit? Ebbe az új divathóbortba mégis csak beleüthetne a ménkü. Én, Geréb gyáros nem kívánhatom a leányomtól, nem kívánhatom — — — Mit nem kívánhatok? Azt hiszed talán, hogy hóbortjaidért elrontom majd a hitelemet? „Geréb leánya, önállósítja magát”, tudod mit jelent az? Hogy nem adhatok neked hozományt. Legalább azt hiszi mindenki az olyan emberről, akinek a leánya önállósodik. Akkor aztán lesheted a kérőket. Vagy mit is beszéllek! Bizonyára férjhez sem akarsz menni? Hiszen ez az asszonyhóbortoknak a legújabb divatja.

(Mialatt atyja nagyot lélegzik, Margit közbeszólhat);

A hiteledet te csak nem félted, papa? Ami pedig a férjhezmenést illeti — — —

látod, papa, éppen erre is kell az önállóságunk; hogy férjhez mehessünk, a magunk ízlése szerint, válogatva, s hogy a házasságon belül is függetlenek maradhassunk. És ha az élet nem hoz bennünket össze olyan férfivel, aki nekünk — — —

GERÉB: Hogyan beszél, hogyan beszél! Akár könyvből olvasná. Szét kellene tépni és le kellene égetni azt a sok vacak könyvet meg újságot, amiből az a sok örület megülepedik a fejitekben. De most vége legyen a komédiának; az én leányomnak a régi jó, bevált szokások szerint kell élnie, legalább amíg én vagyok az úr a háznál, A leányok férjhezmennek, gyermekeik és férjük gondját viselik és ezzel betöltik természetes hivatásukat. Többet nem is tehetnek anélkül, hogy családi kötelességeiket elhanyagolják. Ami azon túl van, a ti bolond önállósági, függetlenségi és önérvényesülési eszméitek; természetes gyümölcssei ennek a mi természetellenes korunknak, amelyben a régi szép társadalmi békét kikezdi, minden oldalról megbolygatják és támadják. Hát mondom leányom, jegyezd meg egyszersmindenkorra: a leány férjhez megy és férje meg gyermekei gondját viseli, a többi a férfi dolga.

* * *

(Két órával később. Geréb irodájában, a gyárban.)

GERÉB: Hát még mit? Igaza van; maga legjobb munkavezetőim egyike, nem tagadhatom. De azért mégsem kívánhat ilyesmit. Egyáltalában nem értem, hogy éppen magának nem futja a jövedelméből. Magánál jobban fizetett emberem nincs is. (Kiszámítja neki, hogy heti 30 koronából fejedelmileg meg lehet élni.)

A MUNKAVEZETŐ: De nem úgy van ám. Az úr elfelejti, hogy feleséget, meg hat gyetekeket kell eltartanom.

GERÉB (rosszalva): Ugyan! Hogy lehet az embernek manapság 6 gyereke?

A MUNKAVEZETŐ: Hát hiszen tudom, hogy nem divat már, csak hogy mi úgy tartjuk, ahogy az apáink tartották: Isten áldása a gyerek, amiből annál jobb, minél több jut. Hál Istennek lesz már hetedik is, egypár hónap múlva.

GERÉB: Hja barátom, a maga maradiságért nem terhelhetem a vállalatomat. Ezen

az áldáson aztán Istennel, vagy legalább a feleségével könnyíttessen.

A MUNKAVEZETŐ (gögösen): Az én feleséggel? Ej, aki azt megéri, ugyan sokat megér. Az én feleségem nem arra való, hogy a gyárban robotoljon, vagy a varrógép mellett görnyedjen. Ő a gyermekeimet gondozza, engem ellát. Az én feleségem nekem pénzért ne dolgozzék, A pénzszerzés az én gondom ... és azért uram, követelnem kell a béremelést, vagy ...

GERÉB: Sajnálom, barátom. Határozza el magát. Ha büszkeségből jobban szereti, hogy a felesége otthon lustálkodjék, mint hogy pénzt keressen, az a maga gondja. De az ilyen fonák dolog istápolására én rám nem számíthat. (Miután legjobb munkavezetőjének felmondását tudomásul vette, magában dörmög): Banda! Hét gyerek és azt maga akarja győzni. És ezek boldogulni akarnak. Buta népség.

A bigámiát törvény bünteti, de a számtalannejűsége az állam maga szervezi (Forel.)

Úgy hiszem: mindennel, a mivé lettünk, az asszonyoknak tartozunk. (Elle R e c l u s.)

Az élet minden szépségét és örömét a nőknek köszönjük — mondják az emberek. S hálából lebilincselik egyéniségét, visszatartják jogait, és kétszeres kötelességgel terhelik.

SZERKESZTŐ ÜZENETEI*

B. D. dr. tanár úrnak: Ha Kmety pszichológiai elemzésével foglalkozni érdemes volna, bizony értékes adatot nyernék az Ön közlésében. Így csak egy csendes mosoly kiváltására közöljük, hogy „Kmety felesége is preparandiát végzett „női szörnyeteg”. Pozsonyban végezte a képezdét s Kmety ár, aki ottan jogtanár volt, saját elbeszélése szerint akkor gyűlt lángra a kisleány iránt, amikor először meglátta. Pedig a piros kalapos, könyvekkel terhelt leány akkor éppen a tanítónőképezde kapujából fordult ki. Az időtájt alkalmasint nem merete volna használni a szájából most oly folyékonyan gördülő gorombaságokat”. Hozzátehetjük-hogy Bánffy felesége is végigjárta a szörnyetegeket képző iskolákat. És Bánffy házasságát ő maga mintaszerűnek szokta festeni. Tehát csak mások családi életét félti a művelt feleségtől és anyától.

U—r D—ő úrnak, Budakesz. Mindenben helyeseljünk cikkét. Minthogy a kérdést letárgyaltuk, nem közölhetjük, de bizonyára elhelyezheti más lapnál.

Többeknek: A női szörnyetegekre vonatkozó számos komoly és tréfás közleménynek csak akkor szoríthatnánk helyet, ha legalább kétszer jelennék meg — naponkint.

Feminista anya. Fenti sorok Önnek is szólnak. Bővebbet helyszűke miatt jövő számra tartunk fenn. Kéziratokról jövő számban.

A KIADÓHIVATAL KÖZLÉSEI.

Ha a lap nem érkezne pontosan minden elsején, szíveskedjenek a lakáscím pontos megjelölésével a kiadóhivatalban (VI. ker., Andrássy-út 83. sz., telefon 80—75.) reklamálni.

Úgy az egyleti tagok, mint az egyes előfizetők jelentsék be rögtön lakáscímük esetleges változtatását.

Az előfizetők szíveskedjenek az előfizetési díjat a kiadóhivatalnak beküldeni, nehogy a további szétküldés fennakadjon.

Mutatványszámot kívánatra bárkinek küldünk.

HIRDETÉSEINKRŐL.

Lapunk anyagi fejlődése természetesen nagyban függ a hirdetésektől is. Nyomatékkal akarjuk azonban hangsúlyozni, hogy ez nem vezethet bennünket bármilyen tárgyú, vagy szövegű hirdetés felvételére. Szigorú elvünk, hogy visszatartunk minden olyan hirdetést, amelynek tárgya ellenkezik a lap szellemi részét irányító elvvel. Az anyagi érdek nem kényszeríthet bennünket következtelenségre.

Ezzel szemben a felvett hirdetéseket különös figyelmükbe ajánljuk olvasóinknak, tekintettel arra hogy a lap céljait is támogatjuk, ha bevásárlásainknál elsősorban azokhoz a cégekhez fordulunk, amelyek lapunkban hirdetnek.

Kávéházakban, klubokban, olvasóköroökben kérjük „A Nő és a társadalom” lapot.

Minden magyar tisztviselő tartozék a Nőtisztviselők Országos Egyesületéhez!

Minden nő a maga érdekében csatlakozzék szakmájának organizációjához!
